

Byla C-390/22**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2022 m. birželio 14 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Okrazhen sad Burgas (Bulgarija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2022 m. birželio 7 d.

Apeliantė:

Obshtina Pomorie

Kita apeliacinio proceso šalis:

„*Anhialo auto*“ OOD

Pagrindinės bylos dalykas

Apeliacinis skundas dėl 2021 m. lapkričio 8 d. *Rayonen sad Pomorie* (Pomorijė apylinkės teismas) sprendimo Nr. 260207, kuriuo *Obshtina Pomorie* (Pomorijė savivaldybė) įpareigota sumokėti įmonei „*Anhialo auto*“ OOD 24 931,60 levų (BGN) sumą, sudarančią dalį sumos, mokėtinos pagal 2013 m. lapkričio 1 d. sutartį, kuria savivaldybė pavedė įmonei teikti viešojo keleivinio transporto paslaugas.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės išaiškinimas; SESV 267 straipsnis

Prejudiciniai klausimai

1. Ar pagal Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 nuostatas valstybei narei leidžiama nacionaliniais teisės aktais ar vidaus taisyklėmis nustatyti papildomus reikalavimus ir apribojimus, susijusius su kompensacijos mokėjimu transporto

įmonei už viešųjų paslaugų įsipareigojimų vykdymą, kurių nenumato šis reglamentas?

2. Ar pagal Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 4 straipsnio 1 dalies b punkto i papunktį leidžiama mokėti kompensaciją transporto įmonei už viešųjų paslaugų įsipareigojimų vykdymą, jei rodikliai, pagal kuriuos apskaičiuojamos kompensacijos, iš anksto nustatyti ne viešųjų paslaugų sutartyje, o bendrosiose taisyklėse, ir grynasis finansinis rezultatas arba mokėtinos kompensacijos suma nustatyta Reglamente (EB) Nr. 1370/2007 numatyta tvarka?

Sąjungos teisės nuostatos ir jurisprudencija

2007 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1370/2007 dėl keleivinio geležinkelių ir kelių transporto viešųjų paslaugų ir panaikinančio Tarybos reglamentus (EEB) Nr. 1191/69 ir (EEB) Nr. 1107/70 (OL L 315, p. 1) 5, 9, 27 ir 28 konstatuojamosios dalys bei 1, 2, 4 ir 6 straipsniai

Nacionalinės teisės aktai

Zakon za avtomobilnite prevozi (Kelių eismo įstatymas) baigiamųjų nuostatų 4 straipsnis

Naredba za usloviata i reda za predostavyane na sredstva za kompensirane na namalenite prihodi ot prilaganeto na tseni za obshtestveni patnicheski prevozi po avtomobilnia transport, predvideni v normativnite aktove za opredeleni category patnitsi, za subsidirane na obshtestveni patnicheski prevozi po nerentabilni autobusni linii vav vatreshnogradskia transport i transporta v planinski i drugi rayoni i za izdavane na prevozni dokumenti za izvarshvane na prevozite (Nutarimas dėl lėšų, skirtų kompensuoti pajamų praradimą dėl viešojo keleivinio kelių transporto tarifų, numatytų teisėkūros procedūra priimtuose aktuose nustatytų kategorijų keleiviams, taikymo, subsidijuoti viešąjį keleivinį transportą nepelningais autobusų maršrutais mieste bei kalnuotose ir kitose vietovėse ir išduoti transporto paslaugų teikimo dokumentus, suteikimo sąlygų ir tvarkos (priimtas 2015 m. kovo 29 d. *Ministerski savet* [Ministrų taryba] įsakymu Nr. 163, *Darzhaven vestnik* [Oficialusis leidinys, toliau – DV] Nr. 51, 2015 m. liepos 7 d., paskutinį kartą pakeistas 2022 m. kovo 4 d. DV Nr. 18 (toliau – *Naredba*) 1, 2, 3, 55 ir 56 straipsniai.

Naredba № 3 ot 4. April 2005 za usloviata i reda za predostavyane na sredstva za subsidirane na prevoza na patnitsite po nerentabilni autobusni lini vav vatreshnogradskia transport i transporta v planinski i drugi rayoni (2005 m. balandžio 4 d. Nutarimas Nr. 3 dėl lėšų, skirtų subsidijuoti keleivinį transportą nepelningais autobusų maršrutais mieste bei kalnuotose ir kitose vietovėse, suteikimo sąlygų ir tvarkos (2005 m. balandžio 15 d. DV Nr. 33, panaikintas 2015 m. liepos 28 d. DV Nr. 57) 1 ir 3 straipsniai

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 2013 m. rugpjūčio 14 d. *Oblasten upravitel na Oblast Burgas* (Burgaso srities gubernatorius) sprendimu Pomorijė savivaldybės merui buvo leista ne ilgesniam kaip šešių mėnesių laikotarpiui tiesiogiai sudaryti sutartį, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1370/2007 5 straipsnio 5 dalį, dėl autobusų transporto paslaugų teikimo sprendime nurodytais maršrutais.
- 2 Remiantis šiuo sprendimu, 2013 m. lapkričio 1 d. Pomorijė savivaldybė ir įmonė „*Anhialo auto*“ sudarė sutartį dėl viešojo transporto paslaugų teikimo nurodytais autobusų maršrutais. Sutartis buvo sudaryta tiesioginiu būdu pagal Reglamento Nr. 1370/2007 5 straipsnio 5 dalį kaip skubi priemonė, skirta įveikti viešojo keleivinio transporto paslaugų teikimo nutrūkimą minėtais maršrutais dėl to, kad baigėsi galiojančių sutarčių su rangovais galiojimas ir tuo pačiu metu buvo nutraukta naujų viešojo transporto paslaugų pirkimo procedūra.
- 3 Sutarties 2 straipsnyje nurodyta, kad sutartis sudaroma terminuotam laikotarpiui, kol baigsis procedūra pagal *Zakon za obshtestvenite porachki* (Viešųjų pirkimų įstatymas).
- 4 Sutarties 5 straipsnyje numatyta, kad perkančioji organizacija įsipareigoja pervesti lėšas rangovui, jei tokios lėšos bus skirtos subsidijavimui pagal taikomą nacionalinę teisę ir kompensacijoms už nemokamą ar lengvatinį važiavimą tam tikroms piliečių grupėms pagal taikomą nacionalinę teisę.
- 5 Sutartis buvo nutraukta 2019 m. sausio 15 d., pasibaigus procedūrai, vykdytai pagal Viešųjų pirkimų įstatymą.
- 6 Įmonė mano, kad Pomorijė savivaldybė jai nesumokėjo 86 497 levų (BGN) sumos, kuri atitinka pagal 2013 m. lapkričio 1 d. sutartį ir galiojančias taisykles jai priklausančias subsidijas už miesto transporto paslaugas laikotarpiu nuo 2016 m. sausio 1 d. iki 2018 m. gruodžio 31 d. Dalį sumos, t. y. 24 931,60 levų (BGN), ji prašė priteisti *Rayonen sad Pomorie* (Pomorijė apylinkės teismas).
- 7 Šiame teisme įmonė teigė, kad už jos viešųjų paslaugų įsipareigojimų vykdymą yra numatyta kompensacija, kaip ji apibrėžta Reglamente Nr. 1370/2007. Per visą sutarties galiojimo laikotarpį įmonė teikė informaciją, kurios reikalaujama pagal teisės aktus, kad būtų galima nustatyti mokėtinos kompensacijos dydį. Grynasis finansinis rezultatas ir kompensacijos suma buvo nustatyti Reglamente Nr. 1370/2007 numatyta tvarka.
- 8 Atsakovė, Pomorijė savivaldybė, su ieškiniu nesutiko. Ji teigė, kad pagal *Naredba* 56 straipsnio 1 dalį „subsidijos <...> skiriamos tik toms transporto įmonėms, su kuriomis atitinkama savivaldybė yra sudariusi sutartis, atitinkančias Reglamento Nr. 1370/2007 reikalavimus“. Tačiau sutartis su ieškove šių reikalavimų neatitinka. Be to, *Ministerstvo na finansite* (Finansų ministerija) nagrinėjamu laikotarpiu skyrė 3 690 levų (BGN) subsidiją, kuri visa buvo pervesta įmonei ieškovei. Kadangi Pomorijė savivaldybei iš centrinio biudžeto nebuvo skirta

papildomo subsidijavimo, ji transporto įmonėms nemokėjo jokių subsidijų ir nebuvo už jas atsakinga.

- 9 Byloje neginčijama, kad įmonė ieškovė teikė sutartyje numatytas paslaugas.
- 10 Remiantis byloje gauta apskaitos ekspertizės išvada, ieškovės grynas finansinis rezultatas, kaip jis apibrėžtas Reglamente Nr. 1370/2007, buvo nustatytas pagal reglamento priede („6 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais kompensacijoms taikomos taisyklės“) ir *Naredba* 55 straipsnyje nustatytas taisykles. Iš tiesų buvo nustatyta, kad grynas įmonės finansinis rezultatas 2016 m. buvo 25 469 levai (BGN), 2017 m. – 36 624 levai (BGN), o 2018 m. – 23 290 levų (BGN). Iš ekspertizės išvados taip pat matyti, kad įmonės apskaitos organizavimas leidžia tiksliai suskirstyti sąnaudas ir pajamas, susijusias su subsidijuojama ir nesubsidijuojama veikla, pagal reglamento priede nustatytus reikalavimus.
- 11 *Rayonen sad* taip pat nustatė, kad nagrinėjamu laikotarpiu, už kurį ieškovė prašo išmokėti kompensaciją, Pomorijė savivaldybė sumokėjo įmonei 3 690 levų (BGN) sumą, kuri atitinka visą Pomorijė savivaldybei iš Bulgarijos Respublikos centrinio biudžeto skirtų ir išmokėtų lėšų sumą, skirtą subsidijoms už miesto ir tarp miestinio transporto paslaugas.
- 12 *Rayonen sad Pomorie* nurodė, kad Reglamentu Nr. 1370/2007 reglamentuojama, kaip kompetentingos institucijos gali veikti viešojo keleivinio transporto srityje, kad užtikrintų visuotinės svarbos paslaugų teikimą, taip pat nustatomos sąlygos, pagal kurias kompetentingos institucijos, nustatydamos viešųjų paslaugų teikimo įsipareigojimus ar sudarydamos sutartis dėl jų, už viešųjų paslaugų įsipareigojimų vykdymą kompensuoja viešųjų paslaugų operatoriams patirtas sąnaudas ir (arba) suteikia išimtines teises.
- 13 Šis teismas nurodė, kad kompensacijos tikslas yra kompensuoti neigiamą grynąjį finansinį rezultatą (nuostolius), atlyginant viešojo transporto įmonei viešųjų paslaugų teikimo išlaidas. Kadangi sutartis buvo sudaryta 2013 m., *Rayonen sad* laikė neteisingu atsakovės prieštaravimą, kad ieškovei neturėtų būti skiriama subsidija, nes sutartyje nebuvo *Naredba* 56 straipsnio 2 dalyje numatytų privalomų sąlygų. Iš tiesų *Naredba* buvo priimtas 2015 m. kovo 29 d. *Ministerski savet* (Ministrų taryba) įsakymu, todėl jame nustatyti reikalavimai sutartims, įskaitant reikalavimą, kad jose būtų numatytos kompensavimo taisyklės, negalėjo būti taikomi nagrinėjamai sutarčiai.
- 14 Pasak *Rayonen sad*, ieškovė turi teisę į subsidiją pagal Reglamentą Nr. 1370/2007, nes ji faktiškai teikė viešąją paslaugą, kuri buvo sudarytos sutarties objektas.
- 15 Dėl nurodytų priežasčių ir remdamasis byloje pateikta [apskaitos] ekspertizės išvada, minėtas teismas patenkino įmonės Pomorijė savivaldybei pareikštą ieškinį.
- 16 Savivaldybė apskundė šį sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiam teismui *Okrazhen sad Burgas* (Burgaso apygardos teismas).

Esminiai pagrindinės bylos šalių argumentai

- 17 Apeliantė – Pomorijė savivaldybė – teigia, kad pirmosios instancijos teismo išvados dėl taikytinų materialinės teisės normų yra neteisingos.
- 18 Savivaldybė teigia, kad *Naredba* nustatytos sąlygos taip pat reglamentuojamos Reglamente Nr. 1370/2007. Vis dėlto reglamentas tiesiogiai taikomas nuo jo priėmimo (2007 m. spalio 23 d.), taigi 4 straipsnio 1 dalyje nustatyti reikalavimai buvo pradėti taikyti jau 2007 m. Tai, kad jie nėra įtraukti į nagrinėjamą sutartį, rodo, kad teisė į subsidiją neegzistuoja, todėl ieškinys yra nepagrįstas.
- 19 Savivaldybė taip pat remiasi sudarytos sutarties 5 straipsniu, iš kurio ji daro išvadą, kad jos įsipareigojimas pervesti subsidijas nėra besąlygiškas, kaip teigiama skundžiamame sprendime, o priklauso nuo teisinių sąlygų įvykdymo.
- 20 Ji taip pat teigia, kad dėl to, jog jos biudžetas nebuvo subsidijuojamas iš centrinio biudžeto, subsidijos nebuvo mokamos ir transporto įmonėms, todėl ji negali būti kaltinama dėl šios aplinkybės. Sutartį sudaranti savivaldybė neturi teisinių įgaliojimų pati nustatyti kompensacijų ir subsidijų dydžio, o tik paskirsto atitinkamas lėšas, skirtas konkrečiam tikslui.
- 21 Įmonė ieškovė (kita apeliacinio proceso šalis prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiame teisme) mano, kad apeliacinis skundas yra nepagrįstas.
- 22 Ji teigia, kad neteisėta atsižvelgti į 2013 m. sudarytos sutarties neatitikimą *Naredba*, kuris buvo priimtas po dvejų metų, t. y. 2015 m. birželio 29 d. *Naredba* 56 straipsnio 2 dalis yra materialinio teisinio pobūdžio, todėl negalioja atgaline tvarka. Kadangi nagrinėjama sutartis buvo sudaryta prieš įsigaliojant *Naredba*, *Naredba* reikalavimai dėl sutarties turinio jai negali būti taikomi. Teisė į subsidijas priklauso nuo atitinkamų viešojo keleivinio transporto paslaugų teikimo, t. y. faktinio atitinkamos paslaugos teikimo, o ne nuo tam tikrų sutarties elementų buvimo.
- 23 Įmonė taip pat teigia, kad Reglamentu Nr. 1370/2007 reglamentuojama neatšaukiama viešojo transporto įmonės teisė į kompensaciją ir kad neleistina šios teisės apriboti arba visiškai atsisakyti. Nors minėtame reglamente numatyti reikalavimai sutartims dėl viešojo keleivinio transporto paslaugų teikimo, jame nėra aiškaus draudimo mokėti kompensacijas, jei sutartys formaliai neatitinka reikalavimų. Reglamentu siekiama užtikrinti kompensacijos apskaičiavimo procedūros skaidrumą ir išvengti kompensacijos permokos, tačiau jokių būdų ne atimti kompensaciją, į kurią transporto įmonės turi teisę.
- 24 Be to, įmonė pateikia argumentus, kad prieštaravimas, jog už subsidijų mokėjimą atsakinga valstybė, o ne savivaldybė, yra nepagrįstas. Iš tiesų pagal *Naredba* 3 straipsnio 1 dalį savivaldybės yra išimtinai atsakingos už tai, kad viešojo keleivinio transporto paslaugų teikimo sutartys atitiktų Reglamentą Nr. 1370/2007. Subsidijų iš centrinio biudžeto skyrimas priklauso tik nuo atitinkamos savivaldybės, t. y. nuo to, ar ji laikėsi teisės aktų reikalavimų,

sudarydama viešojo transporto paslaugų teikimo sutartį. Todėl savivaldybė visada privalo sumokėti visą kompensaciją atitinkamai transporto įmonei, neatsižvelgiant į tai, ar valstybė jai skiria subsidiją, ar ne.

Trumpas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 25 Byloje neginčijama, kad tarp įmonės ieškovės ir Pomorijė savivaldybės buvo sudaryta sutartis dėl keleivinio transporto viešųjų paslaugų teikimo ir kad transporto įmonė tinkamai vykdė sutartį. Pastaroji buvo sudaryta kaip „skubi priemonė“ pagal Reglamento Nr. 1370/2007 5 straipsnio 5 dalį.
- 26 Nacionalinėje teisėje, t. y. *Zakon za avtomobilnite prevozi* (Kelių eismo įstatymas) baigiamųjų nuostatų 4 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad Bulgarijos Respublikos valstybės biudžete kasmet numatomos šios išlaidos: 1. subsidijos viešajam keleiviniam transportui nepelningais autobusų maršrutais mieste bei kalnuotose ir kitose vietovėse remiantis *Ministar na transporta, informatsionnite tehnologii i saobshteniata* (Susisiekimo, informacinių technologijų ir ryšių ministras) siūlymu; 2. kompensacija už prarastas pajamas dėl kelių transporto tarifų, numatytų teisėkūros procedūra priimtuose aktuose nustatytų kategorijų keleiviams.
- 27 *Naredba* buvo priimtas remiantis šiuo įstatymu. Pagal *Naredba* 2 straipsnio 1 dalį lėšos skiriamos neviršijant atitinkamų metų *Zakon za darzhavnia byudzhnet* (Valstybės biudžeto įstatymas) nurodytos sumos. Kartu 56 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad subsidijos skiriamos tik toms transporto įmonėms, su kuriomis atitinkama savivaldybė yra sudariusi sutartis, atitinkančias Reglamento Nr. 1370/2007 reikalavimus. Tolesnėse dalyse išdėstyti papildomi reikalavimai, keliami sutarčių, sudaromų su transporto įmonėms, turiniui.
- 28 Aiškinant nacionalinės teisės nuostatas, įtvirtintas Kelių transporto įstatyme ir minėtame *Naredba*, darytina išvada, kad kompetentingos institucijos skiria transporto įmonėms kompensacijas, neviršijančias atitinkamų metų valstybės biudžete numatytų ir joms skirtų lėšų. Be to, transporto įmonėms nustatyti papildomi atskaitomybės kompetentingoms institucijoms reikalavimai.
- 29 Kita vertus, Sąjungos teisėje, visų pirma Reglamente Nr. 1370/2007, tokie reikalavimai ir apribojimai, susiję su kompensacijų mokėjimu viešųjų paslaugų operatoriams, nenumatyti.
- 30 Pagal reglamento 6 straipsnio 1 dalį visos kompensacijos, susijusios su bendrosiomis taisyklėmis arba viešųjų paslaugų sutartimi, turi atitikti 4 straipsnio nuostatas, neatsižvelgiant į viešųjų paslaugų sutarties sudarymo būdą. Visos bet kokio pobūdžio kompensacijos, susijusios su tiesiogiai sudaryta sutartimi pagal 5 straipsnio 2, 4, 5 ir 6 dalis arba susijusios su bendrosiomis taisyklėmis, taip pat turi atitikti priedo nuostatas.
- 31 Palyginus nacionalinės teisės ir Sąjungos teisės nuostatas, galima daryti išvadą, kad nacionalinėje teisėje numatyta papildoma kompensacijos išmokėjimo sąlyga,

- t. y. kad kompensacija būtų nustatyta atitinkamų metų valstybės biudžeto įstatyme ir skirta kompetentingai institucijai. Priešingu atveju valdžios institucija negalėtų teisėtai jos sumokėti transporto įmonei, nors viešųjų paslaugų sutartis iš tikrųjų buvo įvykdyta.
- 32 Taigi būtina atsakyti į klausimą, ar pagal Reglamento Nr. 1370/2007 nuostatas valstybei narei leidžiama nacionaliniais teisės aktais ar vidaus taisyklėmis nustatyti papildomus reikalavimus ir apribojimus, susijusius su kompensacijos mokėjimu transporto įmonei už viešųjų paslaugų įsipareigojimų vykdymą.
- 33 Šalių sudarytoje sutartyje nenurodyti rodikliai, kuriais remiantis apskaičiuojama subsidija. Taigi Pomorijė savivaldybė mano, kad nagrinėjama sutartis neatitinka nei nacionalinės teisės (*Naredba*; 2005 m. balandžio 4 d. *Naredba* Nr. 3, kuris galiojo nagrinėjamos sutarties sudarymo metu, buvo numatyta panaši nuostata), nei Reglamento Nr. 1370/2007 reikalavimų.
- 34 Įmonė atmeta šiuos argumentus ir teigia, kad kompensacija yra neatšaukiama transporto įmonės, kuri tinkamai suteikė paslaugas, teisė. Be to, kompensacija buvo nustatyta atgaline data pagal reglamento nuostatas. Įmonė remiasi reglamente nustatytais tikslais ir tuo, kad reglamente aiškiai nedraudžiama mokėti kompensaciją, jei sutartys formaliai neatitinka teisinių reikalavimų.
- 35 Reglamento Nr. 1370/2007 4 straipsnyje reglamentuojamas viešųjų paslaugų sutarčių ir bendrųjų taisyklių privalomas turinys. Pagrindinės bylos šalių sudaryta sutartis yra viešųjų paslaugų sutartis, taip pat atsižvelgiant į šios sąvokos išaiškinimą Reglamento Nr. 1370/2007 2 straipsnio i punkte.
- 36 Todėl iš Reglamento Nr. 1370/2007 4 straipsnio 1 dalies b punkto i papunkčio galima daryti išvadą, kad šalių sutartyje turi būti nurodyti rodikliai, kuriais remiantis apskaičiuojama subsidija. Akivaizdu, kad atsižvelgiant į būtinybę išvengti kompensacijos permokos transporto įmonei, 4 straipsnio 1 dalyje kalbant apie būtiną šių rodiklių reglamentavimą vartojamas jungtukas „ir“: – [nustatyta] „Viešųjų paslaugų sutartyse ir bendrosiose taisyklėse“. Ši nuostata gali būti aiškinama taip, kad pakanka, jog rodikliai, kuriais remiantis apskaičiuojama kompensacija, būtų nustatyti bendrosiose taisyklėse. Tokios bendrosios nuostatos, anot teismo, į kurią kreiptasi, yra *Naredba* ir ankstesnės 2005 m. *Naredba* Nr. 3 nuostatos.
- 37 Kitas galimas aiškinimas yra tas, kad rodikliai turi būti nustatyti ne tik bendrosiose nuostatose, bet ir šalių sudarytoje sutartyje (viešųjų paslaugų sutartyje, kaip ji apibrėžta reglamente).
- 38 Remdamasis tuo, kas išdėstyta, teismas mano, kad minėtos Reglamento Nr. 1370/2007 nuostatos išaiškinimas yra būtinas siekiant teisingai taikyti Sąjungos teisę sprendžiant šalių teisinį ginčą. Ypač būtina išaiškinti klausimą, ar pagal Reglamento (EB) Nr. 1370/2007 4 straipsnio 1 dalies b punkto i papunktį leidžiama mokėti kompensaciją transporto įmonei už viešųjų paslaugų įsipareigojimų vykdymą, jei rodikliai, pagal kuriuos apskaičiuojamos

kompensacijos, iš anksto nustatyti ne viešųjų paslaugų sutartyje, o bendrosiose taisyklėse, ir grynasis finansinis rezultatas arba mokėtinos kompensacijos suma nustatyta Reglamente (EB) Nr. 1370/2007 numatyta tvarka.

DARBINIS VERTINMAS